

І С Т И Н И

АРТУР КОНАН ДОЙЛ

БЕЗОДНЯ МАРАКОТА

Харків
«ФОЛІО»
2019

ЕЛАЕС Б. ГОПКІНС

У Джекманз-Галчі його охрестили преподобним, хоча він сам ніколи не виказував законних або й ні домагань на це звання, яке, як вважали копачі, був швидше почесним титулом, присвоєним Гопкінсу за його неабиякі чесноти. До нього причепилося ще одне прізвисько — Пастор, вельми незвичне на австралійському континенті, де парафіяни розбігаються, як череда, а пастухів обмаль.

На захист Елаеса Б. Гопкінса варто сказати, що він ніде і за жодних обставин не заявляв, що має духовну освіту чи якісь інші студії, що дають йому право правити.

— Кожен із нас працює в царині, призначеній йому нашим Господом, а працюємо на когось чи на себе — це не має ніякогісінького значення, — якось зауважив він, якнайкраще догоджаючи простою мовою інстинктам мешканців Джекманз-Галча.

Не можна заперечити той факт, що першого ж місяця після його прибуття до Джекманз-Галча у нас явно поменшало характерних для цього невеликого селища копачів зловживань міцними напоями і не менш міцними словечками. Під його впливом копачі починали тямити, що можливості нашої рідної мови не настільки обмежені, як вони гадали раніше, і точність

висловлення думок нітрохи не постраждає, якщо не вдаватися до допомоги триповерхових лайок і блюзнірства.

До початку 1853 року ми, навіть не усвідомлюючи того, вельми гостро потребували духовного наставника, здатному спрямувати нас на правильний шлях. Всю колонію охопила золота лихоманка, але ніде шукачам скарбів не щастило більше, ніж у нас, і матеріальне процвітання дуже кепсько вплинуло на стан суспільної моралі.

Наше невеличке селище розкинулося за сто двадцять із гаком миль на північ від Белларата в звивистій балці, по якій протікає гірський потік, що впадає в річку Ерровсміт. Жодної інформації чи переказів про того Джекмана, чийм ім'ям назвали це поселення, не збереглося. В описуваній проміжок часу населення Джекманз-Галча складалося приблизно з сотні дорослих чоловіків, багато з котрих знайшли тут притулок після того, як ситуація в цивілізованіших селищах стала занадто несприятливою для їхнього перебування там. Загублена в їхньому середовищі жменька добродійних громадян не дуже могла впливати на цю брутальну, свавільну голоту.

Сполучення Джекманз-Галча із зовнішнім світом не можна було назвати простим і надійним. У буші, що простягалася між нашим селищем і Белларатом, із невеликою зграєю головорізів, таких же відчайдухів, як і він сам, бешкетував грізний бушрейнджер* на прізвисько Джим-носач, тому подорож до Белларата була аж ніяк не безпечною. Відтак здобуті мешканцями Джекманз-Галча самородки та золотий пісок було заведено зберігати на спеціальному складі, де здобуток кожного копача складався в окрему торбу, на якій вказували ім'я

---

* *Бушрейнджери* — заслані в Австралію каторжани, а іноді і біднота-фермери, доведені злиднями до відчаю, котрі втекли в ліси (буші) та жили грабунком.

власника. Обов'язки зберігача цього примітивного банку виконував чоловік із прізвищем Вобурн, котрому всі довіряли. Коли на складі накопичувалася надмірна кількість коштовного металу, всю здобич складали в навмисно орендований фургон і відсилали до Белларата під охороною поліції та певного числа копачів, котрі по черзі виконували цю місію, а з Белларата золото регулярно переправляли до Мельбуерна. Хоча ця система і викликала затримку золота у Джекманз-Галчі, що часом зтягувалася на місяці — до відправки чергового фургона, але за її допомогою надійно засмучувалися злочинні наміри Джима-носача, позаяк гурт, що супроводжував золотий фургон, був занадто чисельний і не по зубах невеликій зграї бушрейнджерів. У пору, про яку йдеться, Джиму-носачу, мабуть, нічого не залишалось, ніж плюнувши на все, покинути ділянку для свого розбійницького ремесла, то ж мандрівники, об'єднуючись у невеликі гурти, могли без страху користати з дороги.

Вдень у селищі панував відносний лад, оскільки більшість мешканців ломами та кайлами трошили кварцові пласти або на березі струмка промивали в лотках глину з піском. З наближенням заходу сонця ділянки шукачів скарбів тихцем порожніли, а їхні нечесані, забруднені глинистою рідиною власники неквапливо чвалали до табору, готові бозна на які витівки. Спочатку вони навідувалися на склад Вобурна, де здавали денний видобуток, точна величина якого нотувалася, як годиться, в бухгалтерську книгу, причому кожен копач залишав собі певну кількість золота на покриття вечірніх потреб. Зладнавши справи, шукачі скарбів без упину і з усією спритністю, на яку тільки й були здатні, бралися витратити золото, що залишили собі на прожиток.

Звабленим центром вечірнього життя селища була груба дощана ляда, покладена на дві великі дїжки. Цю споруду гучно називали пияцьким салуном «Британія». Огрядний бармен

Нет Адамс наливав тут паскудне віскі по два шилінги за кухлик або по гінеї за пляшку, а його брат Бен виконував роль круп'є в убогій пивничці, що позаду притулилася до бару, перетвореній у гральний заклад, який щовечора бував наповнений ущент.

В Адамсів був ще один, третій брат, але його життя передчасно урвалося в результаті прикрого непорозуміння з одним із відвідувачів.

— Занадто ввічливий він був, — проникливо зауважив його брат Нетеніел на похороні, — а такі люди не затримуються на цьому світі. Скільки разів я йому казав: «Якщо вже вирішив сперечатися з незнайомим відвідувачем про оплату за пінту пива, спершу хапай зброю, і лише тоді починай сперечатися, а якщо побачиш, що той готовий стягнути по свій револьвер, обов'язково стріляй першим». Але брат був занадто делікатний — спершу починав сперечатися, а вже потім хапався за зброю, хоча цілком міг би взяти відвідувача на цівку ще до того, як з'ясовувати з ним стосунки.

Шляхетна ввічливість покійного обернулася збитками для братів Адамсів, котрі, відчуваючи після загибелі Нілла гостру нестачу робочих рук, були змушені прийняти до спілки людину збоку, що неминуче призвело до значного скорочення прибутків їхнього сімейного концерну.

Нік Адамс тримав придорожню корчму в Джекманз-Галчі ще до того, як там знайшли золото, і на цій підставі міг претендувати на звання найстарішого мешканця селища. Власники придорожніх шинків — вельми своєрідний тип людей, тому цікаво, нехай навіть ціною відступів від безпосередньої теми розповіді, простежити, яким чином вони примудрялися назбирати значний капітал на сільських дорогах, де навіть подорожні — рідкість.

Мешканці внутрішніх районів Австралії, іншими словами — погоничі волів, пастухи й інші трударі на овечих пасовищах, зазвичай укладають угоду, згідно з якою погоджуються працювати на господаря впродовж року, а то і двох чи трьох років за конкретну кількість фунтів стерлінгів і певний харч. Алкоголь у таких угодах ніколи не згадується, і працівники протягом усього терміну роботи хоч-не-хоч, але дотримуються обітниць тверезості. Проші їм виплачують усією сумою після закінчення дії угоди.

Настає день виплати заробленого. Джиммі, робітник на скотарській фермі, заходить сутулячись до офісу господаря з брилем із пальмового листа в руці.

— Доброго ранку, пане, — каже Джиммі. — Оце вже моя година начебто настала. Я, мабуть, отримаю від вас чек та й поїду до міста.

— А потім повернешся, Джиммі?

— Ясна річ, повернуся. Може, тижнів через три, або й через місяць. Треба купити якусь одежину, та й кляті чоботи майже зовсім розвалилися.

— Скільки, Джиммі? — питає господар, взявшись за перо.

— Шістдесят фунтів, як домовлялися, — відповідає в задумі Джиммі. — І пригадуєте, пане, коли плямистий бугай виврався із загороди, ви пообіцяли мені два фунти, і ще один — за купання овець. І ще фунт я заробив, коли вівці Міллара перемішалися з нашими...

Джиммі ще якийсь час продовжує перелічувати: пастухи рідко коли вміють писати, але пам'ять мають добру. Господар виписує і вручає йому чек.

— Не зловживай міцним, Джиммі, — щиро радить він.

— Не турбуйтеся, пане, — Джиммі ховає чек у шкіряний кисет, і не минає години, як він уже неквапливо їде на довгоногій своїй шкапині до міста, до якого сто з гаком миль.

ЗМІСТ

Елаєс Б. Гопкінс	3
Чоловік із Архангельська	24
Видатний експеримент у Кайнплатці	52
Каблучка Тота	74
Великий двигун Брауна—Перікорда	95
Бразильський кіт	107
Гра з вогнем	131
Шкіряна лійка	149
Жах яруги Синього Джона	165
Крізь завісу	187
Безодня Маракота	194